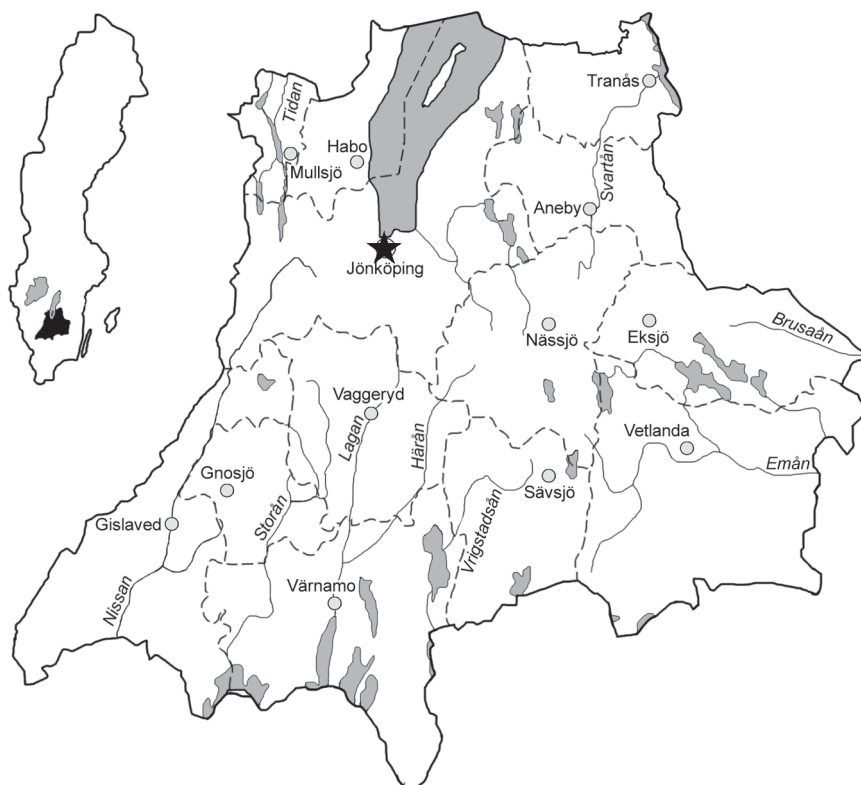


Sofiakyrkans park



Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning
inom del av RAÄ-nr 51:1 Sofia kyrka, inför VA-ledning
inom fastighet Helgedomen 1, Jönköpings stad och
kommun, Jönköpings län



Rapport, foto och ritningar: Susanne Haltiner Nordström

Grafisk mall: Anna Stålhammar

Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Omslagsbild: Del av Sofia kyrka och den vänstra bilden är kullerstensläggningen som framkom.

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping

Tel: 036-30 18 00

E-post: info@jkpglm.se

www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor, Geografiska Grunddata samt Geodata (FUK) är återgivna enligt tillstånd:

© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833, nr MS2012/03742 samt dnr i2012/1091.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2015

Rapport över utförd arkeologisk undersökning

Beskrivning av undersökningsresultaten.

Inledning

Under februari 2015 utförde Jönköpings läns museum en arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning utanför den östra delen av Sofia kyrka i Jönköping. Beställare var Svenska kyrkan.

Resultat

Schaktet var mellan 2 - 5 meter brett och ca 2 meter djupt. Sträckan uppgick till ca 35 meter, se figur 2. I den norra och västra delen, mot Nygatan och in mot själva kyrkan, var hela schaktytan redan omrörd av tidigare schakt. Avloppet som skulle bytas gick in till själva kyrkan och låg på 2 meters djup. Även längs den kvarvarande delen av schaktet löpte ledningar i den östra delen, nu på ett djup av ca 1 meter. Mellan schaktet för själva kyrkan och ledningarna fanns en liten remsa som inte var påverkad av sentida störningar. Där påträffades på ca 1 meters djup en kullerstensläggning och ett kulturlager i den södra delen av schaktet, se figur 3. Stenarna låg i ett mörkbrunt/svart humöst sandlager som innehöll kol, sot, glas, både fönsterglas och buteljglas, yngre rödgods, småspik och vitt porslin utan mönster. Kullerstenarna var vällagda med den spetsiga änden nedåt och stående på höjden. De låg i gul sand och lagret var ca 1,0 decimeter tjockt. Stenläggningen var bevarad i ca 4 meter, sedan kom en sentida nedgrävning i norr och ytterligare en liten bit bevarad kullersten för att sedan försvinna helt vid ett korsande ledningsschakt. Där kullerstenarna tog slut vidtog istället ett kulturlager som var ca 3 x 0,4 meter stort och mellan 0,2 - 0,3 meter tjockt. Det innehöll svart/brun humös sand med sot, mycket yngre rödgods, porslin, kritpipsskaft, glas, tegel och en bronsmälta. Keramiken hade gröna och gula glasyr och några bitar porslin hade en lila dekor. På den södra sidan av en störning framkom ytterligare rester av kulturlagret. Det var mellan 0,4 – 1,0 meter brett och upp till 0,5 meter djupt. Även här bestod innehållet av sentida fynd såsom porslin och spik.

Allt detta daterar stenläggningen till 1800-tal. Området nyttjades till odling fram till mitten av 1800-talet då man etablerade ett torg här, Västra Salutorget, och sedan under 1880-talet byggdes kyrkan. Kullerstenen kommer från torgytan eller från en farbar väg inom torget, som låg här innan kyrkan byggdes.

Inga fynd tillvaratogs.

Åtgärdsförslag

Några ytterligare antikvariska åtgärder anses inte nödvändiga. Läns museet har samrått med Länsstyrelsen angående åtgärdsförslaget.

Administrativa uppgifter

IDENTIFIERINGSUPPGIFTER

Dnr: 288/2014	Dnr enl Lst beslut: 431-7430-2014	Rapport: 2015:05
Landskap: Småland	Län: Jönköping	Kommun: Jönköping
Socken: Jönköping	Trakt/kvarter/fastighet: Sofia kyrka	
Ekonomisk karta: 64E 0fS	Fornl nr: 50:1	Stad: Jönköping
N: 6404745	E: 450070	Nivå – lägsta: 95 m.ö.h. -högsta: 97 m.ö.h.

UNDERSÖKNINGENS ART OCH OMFATTNING

Typ av exploatering: Ledningsdragning VA				
Typ av undersökning: Arkeologisk förundersökning				
Uppdragsgivare: Svenska kyrkan			Ansvarig institution: Jönköpings läns museum	
Fältarbetsledare: Susanne Nordström			Fältarbete from 3 feb 2015 tom 13 feb 2015	
Antal arbetsdagar i fält: 3				
Undersökningens omfattning	Utredd yta/m ²	Schaktad yta/m ²	Schakt/löpm	Volym/m ³
		200		

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT

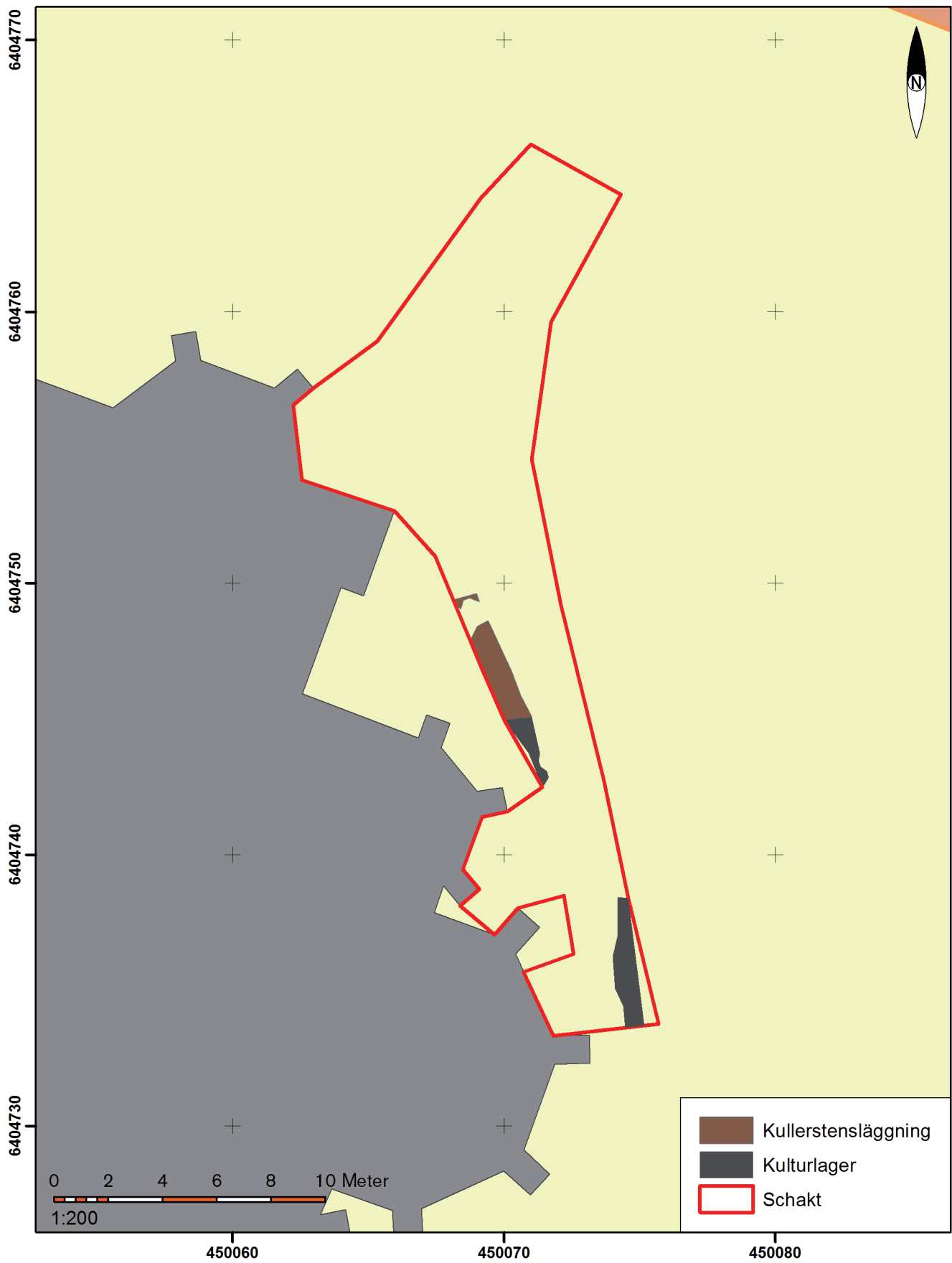
Uppgifter ur RAÄ:s fornl.reg	Sammansatta lämningar: Kulturlager från 1800-talet. Spår efter medeltida bronsgjutning		
Lämningar:			
Undersökningsresultat	Sammansatta lämningar: [Inga]		
Anläggningar:			
Totalt antal undersökta -gravar: -boplatskonstruktioner:			
Datering: Historisk tid Nyare tid Nyare tid före 1850			



FIGUR 1. Vänstra bilden visar påbörjad schaktning. Högra bilden visar stenläggningen som framkom på ca 1 meters djup. Den kan knytas till Västra salutorget som fanns här under 1800-talet innan kyrkan byggdes 1885 - 1889.



FIGUR 2. Karta med förundersökningsområdet markerat med en blå cirkel. Skala 1:10 000.



FIGUR 3. Förundersökningsschaktet med kullerstensläggningen och kulturlagret. Skala 1:20

Under några dagar på vintern 2015 utförde Jönköpings läns museum en arkeologisk förundersökning i Sofiakyrkans park när den gamla VA-ledningen skulle bytas ut. Det mesta gällde redan uppgrävda schakt men en mindre bit av orörd marknivå påträffades. Några meter av en vällagd kullerstensyta, som troligen tillhört Västra Salutorget som låg här under 1800-talet, och en remsa med kulturlager från samma period var resultatet av undersökningen.

